

סיכום ספר במדבר – לשימוש פרטי ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

פרק ג'

מפקד הלויים, חנייתם ועבודתם את עבודת הקדש תחת בכורי ישראל

- תולדות (צאצאי) אהרן ומשה (א' - ד') – נאמר גם "תולדות משה" למרות שנמנו רק בני אהרן כי משה לימדם תורה ולכן נחשבים גם כבניו.
- תפקידי הלויים מול הכהנים (ב' - י') – הלויים נתונים לבני אהרן הכהנים לעזרה. תפקידם הוא לשמור את הכלים ולשרת את הכהנים עבור בני ישראל ("ושמרו את כלי אהל מועד ואת משמרת בני ישראל לעבודת את עבודת המשכן" – פסוק ח'), לשמור שזר (= ישראל) לא יתקרב אל הקודש, וכן מזכיר רש"י (לפרקים ד', מז. ח', כה- כו, י"ח, ב) את תפקידם כמשוררים, שוערים, גזברים ועוד.
- הלויים תחת בכורי ישראל (י"א - י"ג) – בתחילה היו הבכורים אמורים לעבוד את עבודת הקודש, אך מכיוון שהשתתפו בחטא העגל נבחרו תחתם לעבודה זו בני שבט לוי שלא חטאו.
- מפקד הלויים, חנייתם ועבודתם (י"ד - ל"ט) – בני גרשון חנו ממערב למשכן, בני קהת חנו מזרח למשכן, בני מררי חנו מצפון למשכן ומשה ואהרן ובניו חנו ממזרח למשכן.
- (איור)?
- הממונה על כולם היה אלעזר בן אהרן הכהן – נשיא נשיאי הלוי (פסוק ל"ב).
- מפקד הבכורים (מ' - מ"ג), פדיון הבכורים העודפים על הלויים (מ"ד - נ"א) - מניין הבכורות עלה על זה של הלויים במאתיים שבעים ושלושה אנשים. הבכורים שנחשבו לבכורים העודפים, ע"פ גורל, נפדו בכסף – חמישה שקלים לגלגלת, אשר ניתן לאהרן ובניו

פרק ג'	שאלה	תשובה
1 ג' הלויים	<p>"ואלה תולדות אהרן ומשה... אלה שמות בני אהרן" (ג', א-ג).</p> <p>א. מדוע נאמר "אלה צאצאי אהרן ומשה" אם לאחר מכן נזכרים רק בני אהרן? היעזר ברש"י.</p> <p>ב. מהו תפקידם של הלויים הנזכר בפסוקים ה' - י' וכיצד הוא מתקשר לפסוקים שלפניו (א' - ד')? היעזר ברש"י לפסוקים ו', ט'.</p> <p>ג. במדבר פרק י"ח נזכרים שוב תפקידי הלויים.</p> <p>1. צטט פסוק המזכיר את תפקידם כמשרתי הכהנים, פסוק המזכיר את תפקידם כשומרי משמרת המקדש ופסוק המזכיר כי הם נתונים לאהרן ולכהנים.</p> <p>2. מהו האיסור החל על הלויים הנזכר בפרק י"ח, פסוקים א' - ז'?</p>	<p>א. בפסוקים נזכרים רק בני אהרן, כי הכתוב בא לדבר על הכהנים, ובני אהרן נקראים גם בני משה כי הוא לימדם תורה.</p> <p>ב. תפקיד הלויים הוא לשרת את הכהנים ולהיות להם לעזר בכך שישמרו שזר (= ישראל שאינם משבט לוי) לא יקרב אל הקדש, שישמרו על כלי המקדש ועוד.</p> <p>ג. 1. י"ח, ב: "וגם את אחיך מטה לוי שבט אביך הקרב אתך וילוו עליך ושירתוך..."</p> <p>י"ח, ג: "ושמרו משמרתך ומשמרת כל האהל..."</p> <p>י"ח, ו: "ואני הנה לקחתי את אחיכם הלויים מתוך בני ישראל לכם מתנה נתונים לה' לעבוד את עבודת אהל מועד"</p> <p>2. גם ללויים אסור להתקרב אל כלי הקודש והמזבח כשעובדים בהם הכהנים: "אך אל כלי הקדש ואל המזבח לא יקרבו ולא ימתו גם הם גם אתם" (י"ח, ג).</p>
2 ג' הלויים	<p>"ושמרו את כלי אהל מועד ואת משמרת בני ישראל... ואני הנה לקחתי את הלויים מתוך בני ישראל" (ג', ח, יב).</p> <p>א. באיזה הקשר נזכרים בני ישראל בתוך פסוקי עבודת הלויים? היעזר ברש"י לפסוקים ח' וי"ב.</p> <p>ב. מדוע נבחרו דווקא הלויים להיות משרתי</p>	<p>א. בני ישראל נזכרו בהקשר לכך שעבודת המקדש היא בשביל כולם, אבל הלויים נבחרו מתוכם להיות משרתי המקדש בשליחותם (וזו היא הסיבה שהם מקבלים מעשר כשכר עבור עבודתם).</p> <p>ב. בתחילה היו הבכורות אמורים להיות משרתי המקדש אך בגלל חטא העגל נבחרו במקומם הלויים שלא חטאו.</p> <p>ג. הלויים נשאו את המשכן וכליו בזמן נסיעת ישראל, והם</p>

סיכום ספר במדבר – לשימוש פרטי ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

<p>שהיו אחראים על פירוקו כשעמדו לנסוע ועל הקמתו כשחננו. כשהמשכן עמד במקומו היו הלויים אחראים לא רק על שמירת הכלים ושמירה שזר לא יתקרב לקדש, אלא גם על השירה, השערים, גזברות (כספים) ועוד.</p>	<p>המקדש? ג. ציין שני תפקידים שהיו ללויים בזמן נסיעת המשכן ובשעת חנייתו (א', נ – נא) ושני תפקידים שהיו ללויים בזמן שחננו ישראל והמשכן עמד במקומו (רש"י לבמדבר ד', מז. ח', כה – כו, י"ח, ב)</p>	
<p>א. אלעזר בן אהרן הכהן היה נשיא נשיאי הלוי וממונה על כולם. ב. ממזרח לאהל מועד חנו משה ואהרן ובניו. ג. המחנה שחנה בסמוך אליהם הוא דגל מחנה יהודה והשכנות באה לביטוי בכך שהושפעו ולמדו מלימוד התורה של משה ונעשו גדולים בתורה, לכן "טוב לצדיק וטוב לשכנו". ד. דתן ואבירם ואון בן פלט מבני ראובן השתתפו עם קרח בחטאו. מכיוון שהיו משבט ראובן שכנו מזרוע למשכן, שם שכנו גם בני קהת. על כך אומר רש"י (במדבר ט"ז, א) אוי לרשע ואוי לשכנו.</p>	<p>בני שבט לוי נחלקים למשפחות גרשון, קהת ומררי, אשר לכל אחד מהם תפקיד שונה בנשיאת המשכן. א. מי היה ממונה על כולם ולאילו משפחה השתייך? (פסוק לב) ב. מי היו בני שבט לוי שחננו ממזרח לאהל מועד? ג. מי היה המחנה שחנה בסמוך אליהם ובמה באה לביטוי השכנות בין מחנה זה לבין אותם בני לוי? (רש"י לפסוק ל"ח). ד. היכן בספר במדבר ראינו מקרה של שכנות המשפיעה לרעה?</p>	<p>3 ג' גרשון, קהת ומררי</p>
<p>א. מניין הבכורות עלה על זה של הלויים במאתיים שבעים ושלושה אנשים. ב. הבכורים העודפים נפדו בכסף – חמישה שקלים לגלגלת. הכסף ניתן לאהרן ובניו. ג. לפי גורל.</p>	<p>א. עיין בפסוקים ל"ט ומ"ג. מניינם של מי היה רב יותר – של הלויים או של הבכורות? בכמה היה מניינם יתר? ב. עיין בפסוקים מ"ד – נ"א. הלויים נועדו להיות תחת הבכורים בישראל. כיצד פתרו את אי השוויון המספרי ביניהם על מנת שמספר הלויים המחליפים יהיה כמספר הבכורות? ג. כיצד נבחרו הבכורים שנפדו מתוך כלל הבכורים? (רש"י לפסוק נ').</p>	<p>4 ג' הלויים ובכורי ישראל</p>

סדר חניית השבטים

דגל	שבטים	כיוון	שכנים משבט לוי (פרק ג')
דגל מחנה יהודה	יהודה, יששכר, זבולון	ממזרח למשכן (קדמה)	משה, אהרן ובניו
דגל מחנה ראובן	ראובן, שמעון, גד	מזרוע למשכן (תימנה)	בני קהת
דגל מחנה אפרים	אפרים, מנשה, בנימין	ממערב למשכן (ימה)	בני גרשון
דגל מחנה דן	דן, אשר, נפתלי	מצפון למשכן (צפונה)	בני מררי

בכורות

בכורות	שמות י"ג, א – ב, יא – טו	במדבר ג', מ – מג	במדבר י"ח, טו – יח
בכורות בנים	מוקדשים לה'	הלויים מחליפים את הבכורות	פודים אותם, "מבן חודש תפדה"
בכורות בהמה טהורה	נתונים לה'	בכורות הבהמות הטהורות של הלויים מחליפות את אלו של הבכורות.	אם הבכור תמים – מקריבים אותו והכהן אוכל בשרו. אם נפל בו מום – לא מקריבים אלא הכהן שוחט ואוכל בשרו כבשר חולין.
פטר חמור	מבין הבהמות הטמאות רק על בכור חמור קיימת קדושת בכור בהמה, אך פודים אותו בשה (שאותו נותנים לכהן). אם לא פודה אותו צריך להרגו.		" ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה" (בכסף)